

Τα παιδιά χρειάζονται ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΓΟΝΕΙΣ

ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΜΕΓΑΛΗ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΟΛΥΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

ΣΟΦΙΑ ΣΠΙΓΓΟΥ
sspigou@e-typos.com

Πεντακόσια σαράντα οκτώ σχόλια υποβλήθηκαν κατά τις πρώτες πέντε ημέρες που βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση το πολυαναμενόμενο νομοσχέδιο «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων και άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου». Η διαβούλευση λήγει την 1^η Απριλίου και το ενδιαφέρον των πολιτών φαίνεται πως είναι τεράστιο για τη μορφή που θα έχουν οι τελικές διατάξεις του νομοσχεδίου.

Την «πρωτιά» σε σχολιασμό, κατέχει το άρθρο 13-Δικαίωμα επικοινωνίας, με 115 σχόλια τις πρώτες κιόλας ημέρες της ανάρτησης στη Διαβούλευση. Ακολουθούν το άρθρο 1 με τον σκοπό του νομοσχεδίου και 88 σχόλια και το άρθρο 5-Συμφέρον του τέκνου με 78 σχόλια.

Διάλογος

Ζωηρός ήταν ο διάλογος γύρω από τον όρο «συνεπιμέλεια», ο οποίος συνδέθηκε με την πολυαναμενόμενη νομοθετική πρωτοβουλία του υπουργείου Δικαιοσύνης, αλλά δεν περιλήφθηκε στο τελικό κείμενο. Στον νομικό κόσμο ο όρος γονική μέριμνα αναφέρεται σε όλες εκείνες τις αποφάσεις που οι γονείς καλούνται και έχουν καθήκον να λάβουν κατά την ανατροφή των παιδιών τους, τα οποία λόγω της ανηλικότητας και ανάλογα κάθε φορά

με την ηλικία τους δεν μπορούν να πάρουν από μόνο τους.

Η σύγκρουση των πολιτών σχετικά με το τι επικρατεί να νομοθετήσει η κυβέρνηση είναι εμφανής. «Ο συγκεκριμένος νόμος θα έχει δύναμη και ισχύ μόνο στην περίπτωση που υιοθετηθεί το 2079/2015 ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Συνεπιμέλεια 50/50 στα πάντα με εναλλασσόμενη κατοικία και ο κάθε γονιός να φροντίζει για τα παιδιά του κατά την παραμονή στην κατοικία του» υποστηρίζει η **Νικολέτα**, με τον **Κοσμά** να συμπληρώνει στα σχόλια: «Σε αυτό το νομοσχέδιο πρέπει η ανατροφή των τέκνων μετά το διαζύγιο να ξεκινάει από το 1/2 για κάθε κατάλληλο γονέα εκτός αν υπάρχει άλλη συμφωνία ανάμεσά τους».

Στον αντίποδα, η **Κατερίνα** γράφει: «Πού θα έχει το παιδί τα βιβλία του - μην ακούσω πως είναι 2/3 βιβλία, αλλά 2/3 τροχήλατες τσάντες πρέπει να πηγαίνει;» Στο ποιο σπῆτι θα κάνει μάθημα ιδιαίτερο αν χρειαστεί; Σε ποιο φροντιστήριο θα γραφτεί, μήπως σε δυο - σε ένα κοντά στη μαμά και ένα κοντά στον μπαμπά;». Την ίδια στιγμή, δεκάδες είναι τα σχόλια μπαμπάδων που επιθυμούν ίσο χρόνο επικοινωνίας με τα παιδιά τους, ενώ δεν είναι λίγοι οι συγγενείς που περιγράφουν τις οικογενειακές τους ιστορίες στα σχόλια.

Στο υπό διαβούλευση νομοσχέδιο αναφέρονται ενδεικτικά και ορισμένα κριτήρια κακής άσκησης της γονικής μέριμνας βάσει των οποίων θα αξιολογείται ο τρόπος που ασκούν οι γονείς από κοινού τη γονική μέριμνα, ως λειτουργικό τους δικαίωμα και καθήκον, ώστε εάν αυτό κριθεί απαραίτητο να επανακαθοριστεί η άσκηση της γονικής μέριμνας των ανήλικων τέκνων από το δικαστήριο.

Πρόκειται για ένα ακόμη άρθρο που έχει πολλά

σχόλια, με επίκεντρο τη διατύπωση περί δυνατότητας αφαίρεσης της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας από τον γονέα, όταν αυτός δεν συμμορφωθεί με δικαστική απόφαση ή συμφωνία περί της επικοινωνίας του τέκνου ή ακόμα αν ευθύνεται για «διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και η με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς».

Πάντως, στόχος του νομοσχεδίου είναι η προώθηση του διαλόγου μεταξύ των γονέων και η ενίσχυση της προσπάθειάς τους να αντιμετωπίζουν ζητήματα και να λαμβάνουν αποφάσεις που αφορούν στην ανατροφή των παιδιών τους με αμοιβαία αποδεκτές λύσεις, χωρίς έριδες και διαφωνίες, με τρόπο που θα συμβάλλει στην ομαλή ανάπτυξη και διαπαιδαγώγηση αυτών.

Ισότητα

Ειδικότερα, το νομοσχέδιο επικρατεί να καθιερώσει την αρχή της ισότητας των γονέων στις ευθύνες και τα δικαιώματα έναντι των τέκνων, με γνώμονα αποκλειστικά και μόνο το συμφέρον των τέκνων, προωθώντας ουσιαστικά την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, την επίδοση εγγράφων που αφορούν το τέκνο στην κατοικία οποιουδήποτε από τους γονείς, την ενίσχυση του θεσμού της οικογενειακής διαμεσολάβησης και του οικογενειακού διαμεσολαβητή, την προηγούμενη συναίνεση του γονέα που δεν διαμένει με το τέκνο για σημαντικά ζητήματα που το αφορούν και την υποχρέωση του γονέα που διαμένει με το τέκνο να ενισχύει τη σχέση του με τον άλλο γονέα και τους συγγενείς αυτού, προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο της γονεϊκής αποξένωσης. ■

1. ΒΡΟΧΗ ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μέσο: . . . . . ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 28/03/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 28/03/2021

Σελίδα: 37

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗ 28 ΜΑΡΤΙΟΥ 2021

*Επιχειρείται
η καθιέρωση
της ισότητας
στις ενότητες και
τα δικαιώματα
έναντι των
τίκνων, με
γνώμονα
αποκλειστικά
και μόνο το
σιμφίρον τους*

Αρθρο

Μάρθα Μαρκάκι
Δικηγόρος, διαπιστευμένη διαμεσολαβήτρια

Οι 4 βασικές αλλαγές στο οικογενειακό δίκαιο

1 ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ Ή ΑΚΥΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ:

Από όταν γεννηθεί το πρώτο τους παιδί, οι γονείς καλούνται να συνεργαστούν και να συναποφασίσουν από το ποιο θα είναι το όνομα του παιδιού τους μέχρι σε μεγαλύτερες ηλικίες πόσες ώρες θα επιτρέπεται να παίζει ηλεκτρονικά παιχνίδια. Έχουν, δηλαδή, συνεπιμέλεια, συνδιαχείριση και συνεκπροσώπηση των ανηλίκων παιδιών τους. Στην πράξη τις τελευταίες δεκαετίες είχε επικρατήσει η αντίληψη ότι με τη διακοπή της συμβίωσης διακόπεται η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και η επιμέλεια ανατίθεται στον ένα γονέα, είτε υπήρχε αντιδικία είτε δεν υπήρχε. Τις περισσότερες δε φορές η επιμέλεια ανατίθεται στη μητέρα. Η πρακτική αυτή βασιζόταν στις επικρατούσες κοινωνικές συνθήκες, στους ρόλους ως είχαν διαμορφωθεί στο παρελθόν.

Έτσι, με το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο ο νομοθέτης επιλέγει να θέσει ρητά ως κανόνα την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και από τους δύο γονείς. Με την εν λόγω διάταξη αποτυπώνεται ξεκάθαρα ότι η διακοπή της κοινής συμβίωσης των γονέων οδηγεί μεν στη λύση της συντροφικής σχέσης μεταξύ των γονέων αλλά δεν λύνει τη γονεϊκή.

Η γονεϊκή σχέση συνεχίζεται και διακόπεται μόνο με τον θάνατο ενός εκ των δύο γονέων. Στον ανωτέρω κανόνα εισάγονται φυσικά και εξαιρέσεις, είτε κατόπιν κοινής συμφωνίας των γονέων είτε κατόπιν προσφυγής ενός από τους γονείς στο δικαστήριο. Ακόμη, όμως, και στις περιπτώσεις που η επιμέλεια έχει ανατεθεί αποκλειστικά στον ένα γονέα, οι αποφάσεις για σημαντικά ζητήματα όπως το όνομα των παιδιών, το θρήσκευμα, ζητήματα υγείας ή εκπαίδευσης που επιδρούν αποφασιστικά στο μέλλον των παιδιών, λαμβάνονται και από τους δύο γονείς από κοινού.

2 ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ:

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιχειρείται η οριοθέτηση ενός ελάχιστου χρόνου επικοινωνίας των παιδιών με τον γονέα, με τον οποίο δεν διαμένουν μαζί. Συγκεκριμένα, καθιερώνεται ένα μακροπρόθεσμο επικοινωνίας με φυσική παρουσία του ενός τρίτου (1/3)

του συνολικού χρόνου επικοινωνίας. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, η αξιολογούμενη ρύθμιση αποσκοπεί στην ενεργή παρουσία και των δύο γονέων κατά την ανατροφή των τέκνων. Στόχος είναι επίσης να διασφαλιστεί η επικοινωνία των παιδιών με τους ανώτερους αντίοντες τους, παππούδες, γιαγιάδες και το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον και να μην δυσχεραίνεται η σχέση των παιδιών με τους τελευταίους για λόγους που αφορούν αποκλειστικά στη διακοπή της συντροφικής σχέσης και τη λύση του γάμου των γονέων.

3 ΑΥΛΟ ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ:

Η ψηφιακή εποχή αγγίζει και τη διαδικασία έκδοσης του συναινετικού διαζυγίου, στην οποία απλοποιούνται ορισμένα διαδικαστικά βήματα, όπως ότι η κοινή συμφωνία των συζύγων για την έκδοση συναινετικού διαζυγίου μπορεί να λαμβάνει χώρα με κοινή ψηφιακή δήλωση, μη απαιτούμενης της βεβαίωσης του γνησίου της υπογραφής των συζύγων από τη γραμματεία του Ειρηνοδικείου. Σε κάθε περίπτωση, απαραίτητη προϋπόθεση για να λυθεί ο γάμος συναινετικά είναι η έγγραφη συμφωνία των γονέων με την οποία θα ρυθμίζουν τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας, ο τόπος διαμονής τους, ο γονέας με τον οποίο διαμένουν, η επικοινωνία τους με τον άλλο γονέα και η διατροφή τους.

4 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ:

Οι γονείς μπορούν να προσφεύγουν στη διαμεσολάβηση και να ζητούν βοήθεια από τον οικογενειακό διαμεσολαβητή όταν δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε ζητήματα που αφορούν στην ανατροφή των παιδιών και στην από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας. Οι γονείς μπορούν να απευθυνθούν στον διαμεσολαβητή σε οποιαδήποτε φάση της γονεϊκής σχέσης. Είτε δηλαδή κατά τη διάρκεια του γάμου είτε όταν οι γονείς αποφασίσουν να διακόψουν την κοινή τους συμβίωση είτε μετά τη λύση του γάμου. Η προσφυγή σε οικογενειακή διαμεσολάβηση θα μπορεί να διατάσσεται και από το δικαστήριο. Μέσα από τη δομημένη διαδικασία της διαμεσολάβησης, οι γονείς υποστηρίζονται ώστε να καταφέρουν να καταλήξουν σε κοινές αποφάσεις και στις καλύτερες για εκείνους και για τα παιδιά τους λύσεις. ■

Ο νομοθέτης επιδέγει να θέσει ρητά ως κανόνα την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και από τους δύο γονείς

3. ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μέσο: . . . . . ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/03/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/03/2021

Σελίδα: 56

Το νομοσχέδιο για τη συνεπιμέλεια

Του Αv. Βαλτούδιν

Το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για «τις σχέσεις γονέων και τέκνων» επιχειρεί να αναμορφώσει το ισχύον οικογενειακό δίκαιο επί των ζητημάτων γονικής μέριμνας, που ανακύπτουν επί διαζυγίου ή διάστασης των συζύγων (άρθρ. 2). Και το επιτυγχάνει. Με τρόπο δίκαιο και ισορροπημένο. Και τούτο διότι: Καθιερώνει τη συνεπιμέλεια του τέκνου ως κομβικής σημασίας κανόνα για τον ψυχισμό του τέκνου. Η συνεπιμέλεια δεν προβλέπεται ρητά. Όμως προκύπτει ανενδίαστα: α) Από τον σκοπό του νομοσχεδίου για την «αντιστροφή» -άρα επιμέλεια- του τέκνου και από τους δύο γονείς (άρθρ. 1). β) Από την υποχρέωση του δικαστή, οποτεδήποτε κρίνει επί ζητημάτων ανάθεσης ή κατανομής της γονικής μέριμνας, να υπηρετεί τον σκοπό αντιστροφής και φροντίδας -άρα, και πάλι, επιμέλειας- του τέκνου και από τους δύο γονείς (άρθρ. 5). και γ) Από τον κανόνα περί της εξακολούθησης άσκησης της κοινής γονικής μέριμνας από αμφότερους τους γονείς (άρθρ. 7), όπου ασφαλώς η κοινή γονική μέριμνα δεν νοείται ως έννοια αποψιλωμένη της επιμέλειας, αλλά μόνο ως συμπεριλαμβανούσα και αυτή, όπως καταδεικνύει όχι μόνο το γράμμα του άρθρ. 7, περί της «εξακολούθησης» ισχύος αυτού που ίσχυε ήδη εντός γάμου (που είναι, ασφαλώς, η συν-επιμέλεια), αλλά και η συστηματική ερμηνεία του με τα προαναφερθέντα άρθρα 1 και 5 του νομοσχεδίου.

Ο κανόνας της συνεπιμέλειας όμως γνωρίζει και εξαιρέσεις. Και ορθά. Διότι δεν θα ήταν δυνατό στον γονέα που αδιαφορεί ή κρίνεται επικίνδυνος για τη σωματική ή/και ψυχική υγεία του τέκνου να ανατεθεί η φροντίδα και η επιμέλεια του τελευταίου. Σε αυτές, όπως και σε άλλες περιπτώσεις όπου το συμφέρον του τέκνου το επιτάσσει, ο κανόνας παραμερίζεται. Και ισχύει η εξαίρεση, δηλαδή η ανάθεση της γονικής μέριμνας (ή μόνο της επιμέλειας) στον έναν από τους δύο γονείς (άρθρ. 8). Πρόκειται όμως για εξαίρεση, για ύστατη κρίση, στην οποία θα προσφύγει ο δικαστής, αν διαγνώσει ότι δεν συντρέχει ηπιότερη λύση (άρθρ. 8 συνδ. άρθρ. 1 και 5). Το ίδιο και αν ο ένας εκ των δύο γονέων αδυνατεί από πραγματικούς λόγους να ασκήσει πράξεις γονικής μέριμνας (ή/και επιμέλειας) του τέκνου του (π.χ. επί νόμιμης εγκατάστασης του έτερου γονέα με το παιδί σε μακρινή πόλη). Οπότε το συμφέρον του τέκνου θα επιβάλει τη διευρυμένη -περισσότερο ενδεχομένως και από την καταρχήν προβλεπόμενη (άρθρ. 13)- επικοινωνία του τέκνου με τον συγκεκριμένο γονέα. Ο δικαστής βέβαια, κατά την ανωτέρω κρίση, σφειλεί να συνεκτιμήσει «τους έας τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του» (άρθρ. 8, όμοια και η ισχύουσα ΑΚ 1513 § 2). Εκτός αν οι δεσμοί αυτοί, υπαρκτοί με τον έναν γονέα και ανύπαρκτοι με τον άλλο, είναι αποτέλεσμα πράξεων γονεϊκής αποξένωσης, παράμετρος η οποία, αν διαπιστωθεί από τον δικαστή (με τη βοήθεια, κατά κανόνα, κλινικού παιδοψυχολόγου ή παιδοψυχιάτρου), θα λειτουργήσει αρνητικά για την ανάθεση στον αποξενωτή γονέα της επιμέλειας ή/και της γονικής μέριμνας (βλ. ρητώς άρθρ. 5: «ικανότητα και πρόθεση καθενός εκ των γονέων να σεβαστεί τα δικαιώματα του άλλου» βλ. και άρθρ. 14). Η δε ήδη υφιστάμενη ψυχική απόσταση μεταξύ αποξενωμένου γονέα και τέκνου θα μπορούσε να αποκατασταθεί, αν διατάξει το δικαστήριο λ.χ. κοινές τακτικές συνεδρίες αποξενωμένου γονέα και τέκνου με παιδοψυχολόγο για ορισμένο χρονικό διάστημα (άρθρ. 8 - νέα ΑΚ 1514 § 3 περίπτ. β': «οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέτρο»).

Ο χρόνος επικοινωνίας, εξάλλου, του τέκνου με τον γονέα, με τον οποίο δεν θα διαμένει συνήθως το τέκνο: α) τεκμαίρεται μαχαπτά ότι πρέπει να ανέλθει τουλάχιστον στο ένα τρίτο (1/3) εκ του συνολικού χρόνου του τέκνου ανά χρονικές περιόδους της ζωής του (σχολική χρονιά, θερινές ή εορταστικές διακοπές κ.λπ.), β) υπολείπεται του 1/3 «μόνο για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους» και γ) συμπεριλαμβάνοντας, εκ των πραγμάτων, διανυκτερεύσεις του τέκνου με τον συγκεκριμένο γονέα (πρβλ. άρθρ. 13), συνιστά μια ακόμη ρυθμιστική δικαιοαρεφνός αλλά και ευέλικτη αφετέρου (βλ. λ.χ. τον γονέα που είναι σε θέση να επικοινωνεί με το παιδί του περισσότερο χρόνο από το προβλεπόμενο 1/3 ή τον γονέα που αδυνατεί να ανταποκριθεί στο 1/3 ή που είναι με σε θέση να ανταποκριθεί, αλλά μόνο σε ορισμένες εκ των περιόδων μιας σχολικής ή ημερολογιακής χρονιάς κ.ο.κ.). Αρκεί βέβαια αυτή η επικοινωνία να μη διαταράσσει την «καθημερινότητα του τέκνου». Αυτή δε την καθημερινότητα ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο υποχρεούται να καθορίζει, όχι καταστρατηγώντας το προαναφερθέν δικαίωμα επικοινωνίας, αλλά κατά τρόπο ώστε «να διευκολύνει και να προωθεί την επικοινωνία του τέκνου με τον άλλον γονέα σε καθημερινή βάση» (άρθρ. 13 και άρθρ. 14 - νέα ΑΚ 1532 § 2 περίπτ. γ').

Και αν ο γονέας παραβιάσει τις ανωτέρω υποχρεώσεις του, όπως και αν ο άλλος γονέας αρνηθεί αδικαιολόγητα να καταβάλει την οφειλόμενη διατροφή, ο δικαστής θα «δύναιται» (όχι κατά το υποκειμενικό περί δικαίου αίσθημά του, αλλά με γνώμονα τη μέγιστη δυνατή υλοποίηση του γράμματος και του σκοπού των επιμαχών διατάξεων του νομοσχεδίου, στις οποίες μάλιστα θα ενταχρωφεί βάσει συναφούς επιμάρφωσης των άρθρ. 16-17), να «διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο», ακόμη δε και να αφαιρέσει την επιμέλεια ή και τη γονική μέριμνα από τον παραβάτη γονέα, αναστέτοντάς την αποκλειστικά στον άλλο (άρθρ. 14).

Με όλα τα παραπάνω: Το υπουργείο Δικαιοσύνης θα αναμορφώσει, πράγματι, το (νομολογιακό) ισχύον οικογενειακό δίκαιο, δηλαδή το δίκαιο βάσει του οποίου η αγάπη του κανού γονέα για το παιδί του δεν αρκεί πάντοτε για να του επιτρέψει να συμμετάσχει στην ανατροφή του παιδιού του. Η ψήφωση και θέση σε ισχύ του νομοσχεδίου θα ανατρέψει την κατάσταση αυτή. Και θα σηματοδοτήσει μια νέα καλύτερη εποχή για τις ζωές χιλιάδων πολιτών της χώρας μας, ενήλικων αλλά κυρίως ανήλικων. Ως εκ τούτου: Την αναμένουμε!

* Καθηγητής Αστικού Δικαίου Νομικής Σχολής ΑΠΘ, Διευθυντής

4. ΧΑΘΗΚΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ 46.000 ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Μέσο: . . . . . ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .28/03/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .28/03/2021

Σελίδα: 2

Μειώθηκε όσο ποτέ ο ελληνικός πληθυσμός την περσινή χρονιά

«Χάθηκε» μία πόλη 46.000 ατόμων – Η πανδημία επιτάχυνε τη συρρίκνωση

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Ο πληθυσμός της Ελλάδας συρρικνώθηκε το 2020 με τη μεγαλύτερη ταχύτητα που έχει καταγράψει η Ελληνική Στατιστική Αρχή από το 1932. Με εξαίρεση την περίοδο μετά την έναρξη του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου για την οποία οι χρονοσειρές της ΕΛΣΤΑΤ δεν είναι συμπληρωμένες – υπάρχει κενό από το 1940 μέχρι και το 1955 – ποτέ στο παρελθόν δεν έχει καταγραφεί μείωση του πληθυσμού κατά 46.000 άτομα. Η αμέσως χειρότερη επίδοση ήταν αυτή του 2019, έτος κατά το οποίο οι γεννήσεις υπολείπονταν των θανάτων κατά 40.000 άτομα. Τα αρνητικά ευρήματα της στατιστικής δεν σταματούν εδώ. Οι περίπου 132.000 θάνατοι του 2020 συνιστούν τη χειρότερη επίδοση που έχει καταγραφεί ποτέ στα ληξιαρχεία της ελληνικής επικράτειας. Οι περίπου 85.600 γεννήσεις – τότες αποτυπώνονται στη στατιστική του ληξιαρχείου – αποτελούν «ισοφάριση» του προηγούμενου αρνητικού ρεκόρ που σημειώθηκε το 2019.

Όλα αυτά τα στατιστικά ευρήματα αφορούν το 2020 – έτος πανδημίας, κατά το οποίο επηρεάζεται και ο αριθμός των θανάτων λόγω COVID αλλά και της δυσκολότερης πρόσβασης των πολιτών στις δομές υγείας και για την αντιμετώπιση άλλων προβλημάτων υγείας αλλά και ο αριθμός των γεννήσεων (λόγω αβεβαιότητας για το μέλλον). Το πρόβλημα όμως καθίσταται μεγαλύτερο λόγω του επόμενου στατιστικού ευρήματος: Το 2020 συμπληρώθηκαν 10 διαδοχικά έτη με το ισοζύγιο γεννήσεων-θανάτων να είναι αρνητικό. Έναν χρόνο μετά την υπογραφή του 1ου μνημονίου οι θάνατοι έγιναν για πρώτη φορά περισσότεροι από τις γεννήσεις κατά 4.671 άτομα και έκτοτε

ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ ΑΤΟΜΩΝ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΘΑΝΑΤΩΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ	ΓΑΜΟΙ	ΣΥΜΦ. ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ	ΔΙΑΖΥΓΙΑ
2015	92.984	121.785	-28.801	53.881	2.535	17.750
2016	93.418	118.623	-25.205	50.457	3.678	12.422
2017	89.484	124.832	-35.348	54.028	4.742	20.240
2018	87.074	120.886	-33.812	48.248	6.359	11.074
2019	85.480	125.755	-40.275	47.653	7.878	13.915
2020	85.605	131.839	-46.234	32.530	8.879	11.672

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Την τελευταία δεκαετία οι γεννήσεις είναι κάθε χρόνο λιγότερες από τους θανάτους.

το φαινόμενο λαμβάνει ολόένα και μεγαλύτερες διαστάσεις με αποκορύφωμα την περυσινή χρονιά. Σε αυτή τη 10ετία, οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις κατά περίπου 273.000 άτομα όσος είναι δηλαδή ο πληθυσμός δύο πολύ μεγάλων ελληνικών πόλεων.

Η ΕΛΣΤΑΤ δημοσίευσε για πρώτη φορά άμεσα τα στοιχεία των θανάτων της περασμένης χρονιάς λόγω του αυξημένου ενδιαφέροντος που προκαλεί η πανδημία. Έτσι, προ ημερών, ανακοίνωσε ότι στις 52 εβδομάδες του 2020, καταγράφηκαν 130.288 απώλειες. Από την άλλη, από τα στατιστικά στοιχεία των ληξιαρχείων όλης της χώρας προκύπτει ότι οι θάνατοι ήταν 131.839. Ανεξάρτητα από τη μικρή

απόκλιση μεταξύ των δύο στατιστικών το γεγονός είναι ότι το 2020 θα αποτελέσει την πρώτη χρονιά που σημειώνεται τέτοιος αριθμός απωλειών ανθρώπινης ζωής.

Αντίστοιχη είναι η εικόνα και με τον αριθμό των γεννήσεων. Από τις 117.000-118.000 γεννήσεις σε ετήσια βάση πριν μπούμε στην περίοδο των μνημονίων, πέσαμε για πρώτη φορά κάτω από τις 100.000 το 2012, χάσαμε και το όριο των 90.000 από το 2016 και μετά και πλέον οι Έλληνες αποκτούν περίπου 85.000 παιδιά τον χρόνο, κάτι που προκύπτει και από τα στοιχεία του υπουργείου Εργασίας που έδωσε τα επιδόματα γέννησης παιδιών αλλά και από τη στατιστική των ληξιαρχείων.

Το 2021 είναι πιθανή η περαιτέρω επιδείνωση. Ήδη, τα στοιχεία του ληξιαρχείου δείχνουν ότι στις πρώτες εβδομάδες της χρονιάς, έχουν ήδη καταγραφεί 22.000 θάνατοι έναντι μόλις 13.600 γεννήσεων. Αρνητικό ισοζύγιο της τάξεως των 44.000-45.000 ανθρώπων σε ετήσια βάση, σημαίνει ότι «σβή-

νεται» ο πληθυσμός μιας μεγάλης ελληνικής πόλης.

Για το 2020, η κυβέρνηση δρομολόγησε για πρώτη φορά το επίδομα γέννησης τέκνου προκειμένου να αποτελέσει ένα ισχυρό κίνητρο για τη μείωση του φαινομένου της υπογεννητικότητας. Το γεγονός ότι η έναρξη εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου ουσιαστικά συνέπεσε χρονικά με την πανδημία δεν επιτρέπει και την αξιολόγησή του. Με τον πληθυσμό της χώρας να βιώνει για πρώτη φορά το lockdown και την καραντίνα, το γεγονός ότι οι γεννήσεις παρέμειναν περίπου στο ίδιο επίπεδο με το 2019 μπορεί να έχει διπλή ανάγνωση: από τη μία είναι η δεύτερη χειρότερη επίδοση (με πολύ μικρή διαφορά από την πρώτη) σχεδόν για έναν ολόκληρο αιώνα. Από την άλλη όμως, λόγω της ανασφάλειας που προκάλεσε η πανδημία στις οικογένειες, δεν μπορεί εύκολα να αξιολογηθεί το κατά πόσον οι γεννήσεις θα ήταν ακόμη λιγότερες αν έλειπε και το οικονομικό κίνητρο.